

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

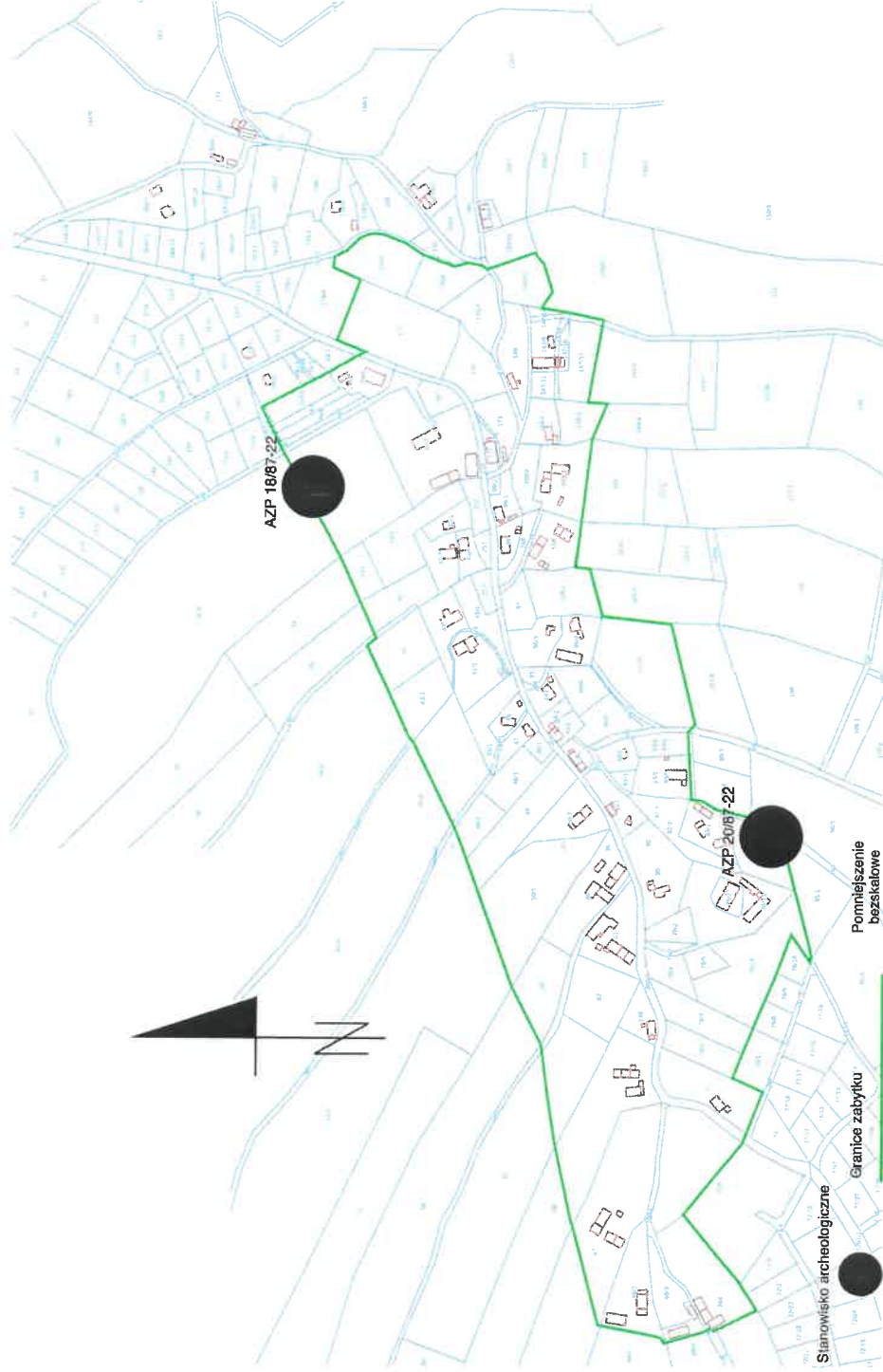
1. Nazwa

**HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI NIEDŹWIEDZICA
WRĄZ Z TERENEM, NA KTÓRYM ZNAJDUJE SIĘ ZNACZNA
ILOŚĆ ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH**

2. Czas powstania

XIV, XIX w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

NIEDŹWIEDZICA

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **WAŁBRZYSKI**

gmina: **WALIM**

6. Współrzędne geograficzne

50° 44' 24.832" N 16° 23' 28.643" E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: Baarsdorf, Bertholdisdorf, Bertoldi villa, Bertholdvilla, Parciansdorff, Bahrsdorff, Bersdorff, Baerschorff, Niedźwiedzice

HISTORIA: Niedźwiedzica jest jedną z najstarszych wsi w regionie – wzmiankowana po raz pierwszy w 1305 r. w księdze uposażeń biskupa wrocławskiego Henryka z Wierzbnow. Osada powstała najprawdopodobniej wcześniej, przed rokiem 1300, a nazwa pochodziła od jej pierwszego właściciela. Domniemywa się, że od początku powiązana była z zamkiem Grodno. Na przesterzeni wieków mieszkańcy N. trudnili się przede wszystkim rolnictwem oraz w późniejszym czasie tkactwem stając się jedną z większych i ważniejszych osad tkackich w okolicy. Mieszkańcy, do XIX w., zajmowali się również wydobyciem grafitu w znajdującej się tutaj kopalni Marie. Rozwój tkactwa przyniósł dynamiczny postęp w Niedźwiedzicy – około połowy XIX w. we wsi znajdowało się 98 domów, kościół, dwór, bielnik, folusz, szkoła oraz młyn wodny. Wraz ze zmechanizowaniem pracy tkaczy pod koniec XIX w. wieś straciła na znaczeniu oraz znacznie wyludniła się przekształcając się w osadę rolniczą. Niedźwiedzica powstała jako wieś łańcuchowa, z dość rozproszoną zabudową. Obiekty architektoniczne to w większości budynki mieszkalne, powstałe głównie w XIX w. i w początkach XX w. Historycznie ukształtowany układ ruralistyczny jest dobrze czytelny.

Stanowiska archeologiczne: AZP 18/87-22 (osada; XIV-XV w.); AZP 20/87-22 (osada, XIV-XV w.)

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura –
załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacie o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

4 sierpnia 2023 r.

Adamina Modrzejewska

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	NIEDŹWIEDZICA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI NIEDŹWIEDZICA WRAZ Z TERENEM, NA KTÓRYM ZNAJDUJE SIĘ ZNA CZNA ILOŚĆ ZABYTEKÓW ARCHEOLOGICZNYCH	6. Zawartość załącznika	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
2. Gmina	WALIM				
3. Powiat	WAŁBRZYSKI				
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE				

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- zatrącenie historycznie ukształtowanego układu ruralistycznego
- przebudowa i niezgodne z doktryną konserwatorską prace remontowe historycznej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- rozbudowa wsi z poszanowaniem historycznego ukształtowanego układu ruralistycznego
- zachowanie dominanty jaką jest kościół filialny pw. św. Mikołaja
- budowa nowych obiektów z zastosowaniem materiałów występujących w budownictwie lokalnym oraz z zachowaniem cech charakterystycznych dla architektury Sudetów
- prace remontowe i modernizacyjne przy historycznej zabudowie mieszkalnej i gospodarczej należy prowadzić z zachowaniem i poszanowaniem oryginalnej substancji zabytkowej
- zachowanie i konserwacja małej architektury sakralnej
- prace przy obiektach zabytkowych należy prowadzić w uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi
- prace ziemne w obrębie stanowisk archeologicznych wymagają prowadzenia badań archeologicznych

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Dehio-Handbuch der Kunstdenkmäler in Polen Schlesien, Berlin 2005.

Knies J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 10: Góry Wałbrzyskie, Pogórze Wałbrzyskie, Pogórze Bolkowskie, Wrocław 2005.

Kartografia

Messtischblatt Wüstegiersdorf (in Niederschles.) 5364 [alt. 3133], ok. 1934 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

4 sierpnia 2023 r.
Adamina
Modrzejewska

